

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 46. ANUL XIV.

Telegrafulu este de done ori pe septemana : joia si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiiu, in 12/24 Iuniu 1866.

14

Sabiiu 11 Iuniu.

Cuventulu imperatescu, prin manifestulu publicatu si de noi, au vestitu popóreloru suprem'a mesura luata in interesulu integrității, onórei si fericirei statului. Cuventulu acest'a, espune motivele la acésta mesura, si le lamuresce, incátu sa le póta cuprinde si intielege si omulu celu mai simplu.

Animile milióneloru batu astadi mai tare aflandu-se inaintea unui viitoriu, carele ascunde eveneminte neprevédute; inerederea in sa cátra ceea ce le este sântu, dreptu si legitimu, dau curagiu si insufletirea care sioptesce fia-cărui'a, ca concursulu popóreloru, cari alérge jefindu avere si vietia, nu va fi in-desiertu. Ddieulu popóreloru este dreptu, este puternicu, si acei ce intru dreptate si punu speranti'a in trensulu, nu voru fi parasiti p'ana in sfersitu.

Déca privirile se inaltia cu incedere, cautandu spre Tronulu, de unde au emanatu acestu cuventu imperatescu, ele nu potu sa nu participe si de seriozitatea Aceluia si nu se potu eschide dela durerea cea indoita, ce o simte Majestatea Sea, pentru ca in acestu „momentu seriosu, dara si radicatoriu“ nu au pututu fi adunate popórele prin reprezentanti sei in giurulu Tronului.

Si in adeveru candu stámu sa apretiuimu momentuositatea acestei impregiurări din urma, nu scimu sa inculpámu séu sa vaierámu pre acei, ce au pusu pedeci acestei prea inalte intentiuni.

Dara ni se nasce si intrebarea, ca unde si cui este de a se aplicá inculparea séu vaierarea? Ceea ce o amu putea raspunde cu aceea, ca cea dintâiu, la toti acei ce au incrucisiatu si incrucisíéza si astadi, prin cerbicositate continua liniscirea si multiamirea intre diferitele popóre; vaierarea in sa in urm'a acestor'a ni póte fi tuturoru comuna.

Inaltimea si insemnatatea obiectului dela care amu pornitu ne opresce de a intrá in detaiari mai amenunte. Ceea ce nu vomu puté trece si nu trebue sa trecemu cu vederea in acestu momentu este, ca Majestatei Sele, prelânga tóte multimile de grigi, de care se afla impresuratu, nu-i scapá din vedere cestiunea acést'a. Majestatea Sea Insasi vaiera, ca „oper'a intielegerei asupr'a cestiunilor constitutiunali nu au prosperatu asiá de tare“, incátu reprezentanti popóreloru sa fia adunati acum in giurulu Tronului Seu. Cu tóte acestea insufletita si petrunsa de parintesc'a-i ingrigire, Majestatea Sea díce: „Lipsiti fitndu pentru acum de acestu spriginu, detori'a Mea de Regentu Mi este cu atât'a mai chiara, decisiunea Mea cu atât'a mai tare, spre alu asecurá pre a-cel'a (spriginu) imperiului Meu pentru totu viitoriulu.“ Prin ceea ce confirma, ca oper'a reinceputa la 20 Octobre 1860, continuata la 20 Septembre 1865 nu este nici amenintata prin evenemintele de fatia, ci ca acést'a e firulu constitutiunali continuatu mai departe, ca aci se afla garanti'a clenodielloru constitutiunei castigate in anii din urma, si garantate si prin actele prea inalte din anulu trecut.

Ne oprimu aici, crediendu a ne fi plinitu dupa puterile nóstre detori'a, de a contribuí si noi ce-va la apretierea momentelloru supreme de fatia, si la liniscirea animelloru incordate din gelosia cátra viitoriulu lor.

Acésta descoperire este de ajunsu spre insufletirea tuturoru popóreloru si prin urmare si a nóstra cu incederea, ca Ddieulu dreptății in scurtu tempu va dá biruintia dreptății, si popórele se voru bucurá cu indoita bucuria, de o parte de ostenelele si jertfele lor, de alta parte de infflorirea unei vietii nóue sub aripile constitutiunalismului, pre carele Majestatea Sea in parintesc'a bunavointia, exprimata in manifestulu Seu, lu declara de „detori'a Sea de Regentu“ si „de decisiunea Sea cea tare.“

Sabiiu 9 Iuniu. In numerulu 135 alu diurnalului ungu-rescu din Pest'a „Pesti Hirnök“ aflámu o representatiune, pre care romano-catolicii din Comitatu Borsiodului au asternutu Archiepiscopului lor din Strigoni in privinti'a autonomiei bisericesci cu privire la treb'a scolara, in care se díce: ca de-si in presentu politic'a esterna si reshoiulu, celu ce póte sa se nasca in curendu, ocupa tóte spiritele; fiindca in sa diet'a tieriei au emisu o comissi-

une regnicolara spre a compune unu proiectu si elaboratu pentru treb'a scolare in deobscé, fára privire la confessiuni: pentru aceea romano-catolicii din Comitatu Borsiodului inaintéza numai interesele Bisericeii latino- si greco-catolice, candu pe iubitu loru Archipastoriu lu róga, cá la dieta sa staruiesca pentru un'a astfelu de lege, care sa dee si mirenilloru latino- si greco-catolici asemenea influintia in trebi scolari, precum aceea o au reformatii si greco-orientalii in intiesulu legi 26 si 27 din a. 1791, cá nu cum'va Regimulu sa-si insusiesca siesi si spre viitoriu puterea eschisiva asupr'a scóleloru latino- si greco-catolice, cáci atunci treb'a nóstra scolare sub curatel'a Regimului va remané inderetu fatia cu treb'a scolare a reformatilloru si a greco-orientalloru, carii se bucura de autonomia in privinti'a afacerilloru lor scolare. — Mai departe se espune in acea representatiune si dorinti'a, cá si mirenii latino- si greco-catolici sa iee parte la conducerea trebilloru lor scolare, precum ieu parte la acele si reformatii si greco-resaritenii, cáci acést'a o cere si egalitatea de dreptu confessiunali; si ca recurentii nu potu presupune despre dieta, ca dens'a nu va fi drepta cátra tóte religiunile deopotriiva, si ca diet'a, déca Archiereii latino- si greco-catolici voru staruí, nu va aduce astfelu de lege, in urm'a cárei'a omniputinti'a Regimului sa incete in trebile scóleloru latino- si greco-catolice, si influinti'a mirenilloru sa se garanteze, dela care este conditionata incetarea indiferentismului religiunariu, ce au inceputu a se incuibá in latino- si greco-catolicii din pricin'a, cáci au fostu eschisi pân'acum dela ori ce influintia si participare in conducerea si administrarea trebilloru scolare.“

(Dupa acestu estrasu scurtu din amintit'a representatiune avem a observá I, ca representatiunea acést'a o aflámu de totu drepta si binemotivata, si sperámu, ca diet'a nu va aduce nici un'a lege, prin care s'aru postpune latino- ori greco-catolicii cu trebile scolare altoru religiuni; II, ca acei barbati romani de litere, carii vreau sa subordineze treb'a nóstra scolare omniputintiei si octroiarei Regimului, potu vedé din susu amintit'a representatiune pareerea lor gresita, ce o au publicatu in mai multi articli prin diuarele române, pentru ca nu credemu, ca acei barbati romani de litere aru cutediá a impugná acelu asertu din suscitát'a representatiune, ca adeca indiferentismulu religiunariu nu s'aru inaintá si la noi, candu comunele nóstre bisericesci si reprezentanti lor aru fi eschisi dela ori si ce influintia si administrare a lucrulloru scolari, cáci atunci aru urmá, ca comunele nóstre bisericesci aru avea sa suporté numai greutátile scolare, adeca sa platésca, ear Regimulu aru face si aru dispune cu scóla si invetiatori dupa placu, precum amu vediutu la gimnasiulu greco-orientalu din Suciav'a in Bucovin'a, unde Conte Tunu, Ministrulu de Invatiamentu, au pusu la inceputu de Profesori totu oameni straini de nascere si religiune, p'ana candu apoi nu iau statu in contra Baronulu Petrino. Red.)

Eveneminte politice.

Sabiiu in 11 Iuniu.

Comunitatea cetății Sabiiului a substernutu in 21 Iuniu c. n. o adresa de loialitate Majestății Sele Imperatului. —

Dela Pest'a ne spune unu telegramu ca „Pest. Ll.“ aduce scirea despre probabila amanare a dietei p'ana in Septembrie.

Deputatii romani si serbi dela diet'a ungurésca au fostu nu de multu adunati la olalta, unde au decisu a-si aduce inaintea dietei propunerea lor colectiva pentru deslegarea cestiunei nationalitátilloru.

„Pesti Napló“ spune: In cercuri mai initiate se vorbesce, ca Esc. Sea Taverniculu aru fi fostu in dilele trecute la Emin. Sea Primatele in Strigoni. Missiunea celui dintâiu erá de a intrebá pre Emin. Sea, cu cátu aru puté densulu (primatelu) stá intr'ajutoriu statului la eventualități neprecalculate? Responsulu nu se scié; dara totu acelu diuariu spune, ca Em. Sea erá in o dispozițiune fórté ingrigita in urm'a acestei visite.

Se mai spunemu aici ca magiarii se geréza in tóte foile de mantuiorii tronului si dicu densii, ca se vede ca opiniunea acést'a castiga terenu totu mai multu si in cercurile guvernamentali. Cu

asemenea laude și espectorări vătămă bunului simțiu alu celorlalte popoare, care deca nu mai multo dăra în mesura egală cu densii ieu parte la tôte greutățile și în tempu de nevoia înca mai multu, d. e. în 1848—9 —

Din Vienn'a ne aduce „W. Ztg. unu emisu ministerialu, prin carele se opresce esportulu de arme, și munițiune spre Itali'a (strai-na, ne austriaca), spre Elveti'a, Zollverein, și spre mare. Oprirea acest'a privesce și transitulu (trecerea de e. din Elveti'a preste Austri'a în Serbi'a) și se estinde și asupr'a marginiloru spre Moldavi'a, Munteni'a, (Romani'a), Serbi'a și Herzegovin'a.

W. Abdpost. vorbindu despre motivele, din cari se tînu în se-crelu miscările armatei, spune spre îniscirea publiculu ca acest'a e numai o mesura de prudintia, pentru ca altmintrea îndată ce s'aru publică acele miscări în foile austriace, ele aru fi date și în mâni-le inamiculu. —

Din Bucovin'a aflămu după diuarie, ca Episcopulu gr. or. alu Bucovinei, Eugeniu Hackmann, au contribuitu la dăruirile patriotice 100,000 fl. din fondulu religiunariu gr. or., se dice ca cu consimțimentulu consistoriulu. —

Din Croati'a, asemenea și din Pest'a se spune ca depu-tatii regnicolari au parasitu în 18 Iuniu capital'a ungurésca, după cum dicu unele diuarie, spre a nu se mai întorče la Pest'a. Resul-tatulu conferințelor e nula. —

Din Germani'a, aflămu ca în Mainz au fostu o adunare mare de nemți, care s'a pronunțiatu pentru întregitatea Germaniei și pentru combaterea regimulu prussianu de acum, căpre acel'a carele au intratu în legatură cu strainii. — Presidiulu federatiunei nem-tiesci arata, ca esirea Prussiei din federatiune nu e validă. Prussi'a arangeza guverne provisorii pe unde ajunge.

Din Franța se scrie la N. Pr. Ztg. ca Angli'a, Franci'a, Russi'a și Prussi'a sunt gata a recunosce pre principele Carolu de Hohenzollern de Domnitoriu alu Romaniiei. În altu locu se spune, ca aceste puteri aru fi protestatu energicu contr'a ori cărei intervențiuni în Romani'a din partea Turciei. — „Times“ publică o epistolă a lui Gladstone adresată lui Ioann Ghic'a fostulu mini-stru și acum în misiune extraordinaria la Constantinopole. În acea epistolă se dă svatu Româniloru, ca se respecte referinție-le de suzeranitate fatia cu pört'a și sa-si îndrepte tóta atentiunea asupr'a îmbunătățirii materiale, pentruca năsuinț'a neînfrenată după independința absolută e periculosă pentru statele cele june.

Din Itali'a aflămu, ca Garibaldi este denumitu de generalu de armată, rangulu celu mai înaltu ce se pôte dă unui oficeru din armat'a italiană. Între subcomandanții lui Garibaldi se afla și ge-nerariulu Pallavicini, acel'a, carele la Aspromonte au comandatu „focu“ în contr'a lui Garibaldi. Cestu din urma se dice ca anume au rugatu pre ministrulu de resbelu, că sa-i dea sub comand'a sea superiōră pre gen. Pallavicini. — Se vorbesce, ca Garibaldi aru fi plecatu spre Tirolu înca numai cu 10,000 voluntari. — Scirea despre o legiune ungurésca, care aru constă până acum din 1000 de barbati, iara se ivesce. — Arestări de reacționari se facu, după cum cetimu prin diuarie, în tôte părțile Italiei.

Unu diuaru oficiosu italianu „Corriere italiano“ spune ca are informatiuni despre o întielegere între Franci'a și Russi'a în pri-vinț'a cestiuniloru de fatia. După acele informatiuni resbelulu aru avé sa dureze puțin, pentruca aceste două puteri se voru face mijlocitōre de pace îndată ce se va fi făcutu destulu onōrei arme-loru. Îndată după pace va veni pre tapetu cestiunea orientelii și în contr'a celoru ce se voru decide atunci de puterile Europei, Turci'a nu va mai puté apelă nicairi.

Despre purtarea Russiei mai sunt și alte versiuni. Un'a sustine ca s'a încheiatu unu tratatu de alianția între Russi'a și Au-stri'a; alt'a vorbesce numai de convențiune militaria, în urm'a că-rei deca Austri'a va fi atacată și de Itali'a, va capată ajutoriu pen-tru scutirea litoralulu dalmatianu și istrianu. După o a treia ver-siune și dice, ca Russi'a de aceea concentréza trupe la marginile galitiane, pentruca aru fi auditu ca în Cracovi'a și Galiti'a se afla multi conducători de ai revoluționariloru polonezi, cari au de cu-getu, că la eventualități anumite sa încerce de nou o revoluțiune, carea sa se estinda în totu regatulu polonezu și în Ungari'a. Rus-si'a asiá dăra, dice a treia versiune, vrea sa previna o astfelu de rescularu.

Turci'a au concentratu unu corpu de vro-o 30,000 în apropiarea Ragusei, o parte din flota crucește în apele dela Castel nuovo, Ragus'a și Spalato.

Din Romani'a aflămu după „Trompet'a Carpatiloru“ ca conflictulu ce au esistatu între granicerii dela dunare și oficerii lor s'a delaturatu. În urm'a sciriloru alarmatōre după cumu amu mai spusu cu alte ocațiuni, trupele au parasitu Bucureștiu dimpre-una cu unu parcu de artileria de 50 tunuri. Ôstea eră sa se concentreze la Calugareni.

Din câmpulu resbelulu.

Noi întrebuintămu acéstă espressionu, pentruca cele ce vomu se înregistrămu aci și deca nu spunu înca despre resbelu, celu pu-

tinu despre cele nemijlocitu premergătoare totusi spunu și apoi tre-cerea fruntarielor și ocuparea de țeri straine, ce e alta decâtu resbelu?

Pâna în momentulu cându scriemu aceste nu avemu sciri se-cure despre batalii, și cele ce curséza despre loviri seu întâlniri mai merunte se dau cu reserve. Atât'a e securu ca din Sassoni'a partea cea mai mare e ocupată de prussiani, ca acesti'a au intratu și în Hannover, Hesse electorala (Kur-Hessen) și în Hesse.

În Sassoni'a erau ocupatu prussianii până în 19 Iuniu și Lipsi'a și Dresd'a. Despre cetatea dintăiu se spune, ca o fracțiune din locuitorii acelei'a aru fi intempnatu pre prussiani serbatoresce. Pe unde ajungu prussianii facu asecurări locuitoriloru, ca li se va respectă averea și ca voru fi erutiati câtu se pôte de neplăcerile resbelulu. De alta parte înca se spune, ca pe unde ajungu aduna tinerimea capace de a purtă arme și o însăra în regimentele lor.

La Ullersdorf marginea prussiană silesiană, sa se fi întâlnitu câte unu despartimentu de calereti. Prussianii înca sa o fia lu-atu la fuga. — Din Zuckmantel (Silesi'a austriacă unu patrariu de ôra de marginea austriacă) se scrie la 18 Iuniu ca prussianii se apropia în masse mari de fruntaria. Din Reichenberg (Boemi'a) se spune ca acolo erau pe la 18 Iuniu ômenii fôrte ingrigiti, — unii au parasitu orasiulu. Prussianii înca nu trecuse preste fruntaria. Nôptea au ocupatu prussianii Zittau (în Sassoni'a aprôpe de Boe-mi'a și Silesi'a Prussiană). Și din Friedland (Boemi'a) se scrie din 18 ca înca nu trecuse prussianii fruntariile. —

Din 19 Iuniu se scrie ca se astépta în Prag'a sosirea re-gelui Sassoniei (au sositu). Trupele sassonesse sa fia sitrecutu dincôce în Boemi'a. 1300 marodi (jumătate bolnavi) s'a asiediatu în spitalulu de garnisōnă. Elevii din institutulu de cadeti sassonesi înca au sositu în Prag'a.

Suntu sciri ca austriacii aru fi prinsu 600 prussiani și 10 tunuri, se dau înse cu reserva.

Unu telegramu alu „Presse“-i spune ca 26,000 prussiani în-aintéza prin Ellersdorf spre Boemi'a; la Schlackenau recunoscu pa-trôle de ulani prussiani din Neusalz'a marginile austriace.

Din Frankfurt se scrie dela 18 Iuniu, ca se astépta în tóta ôr'a o încercare a prussianiloru asupr'a acestei cetăți. Rotschid banchieriulu celu vestitu a transpusu ca s'elestatulu i a-flatōre sub administratiunea lui la Stuttgart. Totu de acolo se scrie, ca o trupa de 10,000 dela corpulu a 8-lea de armat'a fede-ratiunei, alu cărui comandante e principele de Hessen, au intratu parte în Frankfurt parte prin pregiuru în statiunile cele mai de aprôpe. — Trupele hanoverane și Hessiane s'a întrunitu. — Din Bavari'a înaintéza cavaleria și o brigada spre Eger. Trupele federatiunei concentrate facu laolalta 180,000. —

Comandanțele armatei austriace de Benedek de nordu padiesce cea mai strictă discretiune despre miscările armatei Sele. Ost. d. P. spune cu siguritate, ca nici unu oficeru strainu nu va fi suferitu în cortelulu generalu. —

Din Vienn'a se scrie dela 20 Iuniu ca Majestatea Sea Impe-ratulu va plecă la cortelulu generalu alu armatei.

La Cestiunea Evreilor (jidaniilor) din Romani'a.

(Capetu din nr. trecut.)

Noi suntemu amu fostu și vomu fi, și putemu conjugă verbulu întregu a fi, spre a dovedi ca în presinte, în toti tempii tre-cuti și viitori, amu fostu suntemu și vomu fi contr'a celoru ce ceru drepturi pentru Jidani în Romani'a; laudămu cu tóta anim'a și cu totu resonulu nostru pe barbati romani, luminati patrioti, cari s'au constituitu în comitete și au deschisu petitiuni contr'a art. din constitutiunea în desbatere pentru drepturi politice Jidani-loru în Romani'a:

1. pentru ca Jidanii nu sunt crestini și Românii sunt crestini, ba înca toti și ortodoxi;

2. pentru ca ômenii de tóta natiunea cari au trairu și tra-iescu în Romani'a, au făcutu câte unu bine țerei ce le-a datu ospitalitatea, s'au amestecat cu Românii și la fericirile și la ne-fericirile lor, atâtu în revoluțiuni câtu și în pace, au facutu danie Statulu în care s'au îmbogățitu ei și au petrecutu bine, precum Generariulu Nicolae Mavros, Vangelu Zappa, etc. etc. în vreme ce nici unu Jidanu, nici odată, n'a contribuitu nimic'a pentru țier'a pe care a napaditu sa-i suga maduv'a și în care au devenitu milio-nari și bilionari.

3. pentru ca primimu între noi pe Grecii cari ne invatia prin faptele lor cum sa ne iubimu patri'a, pe Serbii cari ne invatia cum se face a se respectă patri'a, pe Nemții cari ne invatia ce este onestitatea, pe Francesii cari ne invatia ce este gustulu, pe Italianii cari ne invatia ce este artea, pe Ungurii cari ne invatia vitezi'a, pe Polonii cari ne invatia devotamentulu pentru patria; cari ne dau toti câte ce-va dreptu cele ce primescu dela noi; — nu primimu înca concetățeni ai nostri politici pe Jidani, cari nu ne dau nimic'a, cari nu facu nimic'a pentru țier'a noastră, cari nu au simțimentulu de patria, cari nu cunosc decătă numai traficul în tôte și pentru tôte, cari nu vinu între noi decâtă numai ca

sa ne desnerveze, sa ne saracésca, sa ne demoralizeze si sa ne desnationalizeze.

Ce au facutu Jidanii pentru noi chiaru in epoc'a acést'a de candu suntemu in ferebere de resbelu? Câte baterie de tunuri au montatu Jidanii spre aperiarea tiei in care ceru drepturi? Câte bataliône se tinu pe marginea Dunârei cu cheltuiel'a a o jumetate milionu si mai bine de Jidani cari au napaditu preste noi, si cari gratia ministrului Cogalniceanu au mai multe drepturi in Romani'a decâtu chiaru Romanii? Cu ce au venitu in ajutoriu vistieriei nôstre, saracita de câtra densii, acést'a multime de banchieri principali si negutiatori mari de cari ne vorbesce d. prefectu de Iassi in depesi'a s'a câtra ministrulu de Interne? Căti Jidani au muritu de fôme in tempulu fômetei ce au adusu ei in Romani'a de susu?

Eata cum nu au nimic'a de comunu Evreii cu Romanii in Romani'a.

Noi ceremu, pentu cá sa fimu scurti si sa nu ne incarcâmu in vorbe pe cari sa ni le restalmacésca ingeniosii aginti ai guvernului, noi ceremu:

„Sa se scótia indata acelu articulu, semantia de vrajba, din nou'a constitutiune prin care se statuéza drepturile politice ale Jidaniloru in Romani'a si sa se inlocuésca cu acestu articulu:

„Unu seculu d'aci'nainte, nime, nici guvern, nici corpu constituitu alu Statului, nu pôte sa propuna a se dá drepturi politice Jidaniloru in Romani'a.

„Ei nu voru puté dáni decâtu numai prin orasiele Romaniei.

„Nici unulu sub nici unu pretextu nu se va puté asiedia in tr'o comuna rurale.

„Nici unu articulu de hrana seu de beutura, afara de câtu este necessaria comunitatiloru, nu pôte fi lasatu in mân'a Jidaniloru.“

Acestu articulu este de mare necesitate sa figureze in constitutiunea nôstra.

N'amu auditu pe nime sa cêra mórtea Jidaniloru si déca ei si facu spaima si-si inchipuescu maceluri, acést'a n'aru trebui de locu sa preocupe pe guvern, care scie bine câtu este de uman, generos si pacinicu totu Romanulu candu nu-lu supera nime, candu nu vine sa-lu sugrume nime.

Asiá dara noi credemu ca comitetele si petitionile nu au altu scopu decâtu combaterea art. privitoriu la Evrei din proiectulu de constitutiune, si suntu numai nisce manifestári pacinice legali, leali ale opiniei publice care respinge acelu articulu; si mai credemu inca, ca nu face bine guvernulu de nu-lu declara cu o di mai nainte stersu din proiectulu constitutiunei.

Deci, cá sa venimu la refrenulu nostru: „Duminec'a sa fia respectata in totu Statulu român de câtra tôte legile eterodoxe cá si de câtra tôte riturile religiunei crestine. Duminec'a este diu'a lui Christosu Dumnedieu, in Statulu ortodoxu român trebuie sa se respecteze acést'a di de câtra toti acei'a cari traiescu in acestu Statu, fára nici o deosebire de lege seu de ritu.

O f e n b a i ' a 30 Maiu 1866.

St. Dle Redactoru! Cetindu fasciôr'a I. a „Progresului“ redigeata de D. Visarionu Romanu amu aflatu, ca la fôia 55. m'au onoratu cu unu respunsu sub titul'a „Observári la nisce Observatiuni“ care le face Dsea la articulu meu aparutu in nr. 13 a multu stimatei fôia a „Telegrafului Romanu“ care articulu, ca au fostu nevinovatu a-ti recunoscutu si Dni'a vôstra Dle Redactoru in nr. 28 alu foiei DVôstre sub rubric'a Varietáti; si au recunoscutu chiaru si D. Redactoru alu „Progresului“ V. Romanu. Cu tôte aceste D-sea se arata pré superatu, pentru observári mele binevoitóre; cá si candu eu a-siu desaprobá aparerea „Progresului“, si a-siu voi a informá reu opiniunea publica despre acést'a scriere.

Deci simtiendu-me indatoratu cu unele observári la observári DSele, care cu tóta modesti'a pre scurtu voiescu a i le face; cu tóta stim'a ve rogu on. Dle Redactoru sa binevoiesti a le dá locu in colónele „Telegrafului Romanu.“

Cine au cetitu articulu meu mai susu memoratu. Crediu ca pôte afara de D. V. Romanu nu se va indoi a crede ca acél'a au purcesu dóra din ce-va interesu egoisticu, seu patima, prin care a-siu fi voitu a vatemá onórea D. V. Romanu, ci singuru din dorulu ce amu a vedea pre saraculu nostru poporu tieranu, progresandu in agricultur'a cea atâtu de parasita. Eu doreamu demultu a vedea o carte de economia in ramulu acest'a, dupa cum se afla de acél'a la conlocutorii nostri germani si magiari, si candu amu cetitu in jurnale esirea de atare opuri fôrte m'amu bucuratu, si o-sebitu candu amu cetitu faimosulu nume „Progresulu“ scrisu pentru poporulu tieranu de D. V. Romanu. Cugetâmu a fi ajunsu misiunea dorintiei mele, căci credeamu ca dupa ce poporulu nostru au prea întârziatu cu introducerea cultivárii rationale a pamentului, primindu in mânile sele o asemenea scriere economica, poporulu in curendu luminandu-se, va indreptá trebile si lucrári sele dupa unu metodu nou, prin carele sporindu-si averile sele materiale va deveni la o stare mai buna decâtu pâna acum'a, de aceea mi-amu luat indrasnéla a aduce la publicitate dorintia po-

porului tieranu, carele din lips'a mijlócelor materiale, nu prea are voia a-si dá cruceriulu, decâtu numai pre cârtile cele mai necesarii.

Din acestu punctu de vedere vedendu eu ca D. V. Romanu voiesce a edá opulu seu cá diurnalu, si atare aru aparé cu lunile, si anii, mi-s'au parutu prea tardiu a tamandá cu asceptarea poporului tieranu in privint'a acést'a, căci déca opulu este menitu spre a progresá tieranulu in agricultura (precumu D. V. Romanu i place a-lu recomanda), apoi acél'a aru fi mai cu scopu intr'o carte dupa olalta, popularu si precátu s'aru puté de eftinu, cá si tieranulu agricultorului mai seracu se sio póta procura. — Ear diurnalele agronomice cari se edau pe pastrare de ani, si pe ani, aru fi pentru partea mai inteligenta, care scie apretiu asiá ce-va, iara pentru tieranulu de rendu aru fi a se suplini prin edare de cârti economice precumu amu disu popularu scrise, si carii pentru pretulu moderatu sa póta strabate in tôte casele tieraniloru.

D. V. Romanu asiadara nu m'au intielesu, seu n'au voitu a me intielege — candu dice: „ca eu amu voitu scriere periodica si intr'o carte“, căci eu amu cuventatu pentru o carte; si nu pentru diurnalu economicu, adeca buna óra: precum ni-a apromisu D. S. Popu a cärei edare n'amu potutu, decâtu a o recomandá on. publicu cetitoriu tieranu, cá un'a ce (déca s'aru tipári dupa programulu publicatu) pôte aru corespunde mai bine asceptári tieranului agricultorului. — Si pôte ca prin acést'a, ca amu laudatu edarea acestui opsioru agronomicu, amu pecatuitu contr'a intereselor a D. V. Romanu; daru pentru aceea nu se supere Dsea, ca eu si la Progresulu Dsale amu primitu, si tramisu prenumerantii cari s'au adresatu câtra mine; ba l'amu si recomandat in scrisu inteligintiei din jurulu acest'a, cá pre unu diurnalu ce-si are meritulu seu pentru clas'a mai inteligenta. —

Acum'a vinu la reflexiile ce le face D. V. R. in privint'a scrierei populare.

Déca intru adeveru are Progresulu Dsale scopulu, progresarea tieranului in cultur'a agricola, precum l'au botezatu, atunci'a cugetu cá n'amu gresitu adaugendu, ca sa fie scrisu câtu mai popularu; apoi déca-i pare Dsale ca au scrisu destulu de popularu va judecá on. publicu cetitoriu tieranu, cärei'a si-au recomandat opulu seu. *) Din parte-mi si acum'a dice, ca pentru tieranulu de rendu au potutu scrie si mai popularu, déca are intentie a folosi chiaru tieranului: căci altcum tieranului i va trece gustulu de cetitu déca va trebui pentru totu cuventulu neintielesu de elu se mérga (precum recomanda Dlu V. R.) in altu satu, s'au tinutu mai departe spre a capatá explicatie.

Aceea o cunosc si eu ca nu se pôte scrie asiá, câtu se fia tôte cuvintele de toti intielese; dar ca acele cuvinte care au o insemnatate mai mare se fia intielese de toti, acést'a se cere; intru acestu intielesu s'au adusu de mine cá de exemplu G e o r g e n a r i i, căci totu articolulu in privintia gardului viu, nu folosescu nimicu, déca cuventulu G e o r g e n a r i u ce are alu intrebuintia, va remané necunoscutu. **)

Déca acelu articulu in privint'a gardului viu s'au reproducu in „Amiculu Poporului“ cu intentiune de a folosi si Ardeleniloru, D. reproducatoriu negresitu avea datorie sa esplice cuventulu mentionatu si escusarea Dsale nu are locu, candu dice: ca acelu articulu nu e a Dsale ci a Dlu (cutare) din tier'a romanésca, „si ca Ds'a numai l'au reproducu“. — D. autoru din Romani'a au scrisu bine pentru patri'a s'a, unde asiá se numesce spinulu de gardu viu; dar Dlu V. R. ca reproducatoriu pentru Ardeleni avea datorie alu explicá, ca sa nu fimu siliti a merge prin tier'a romanésca pentru explicare, candu vomu avea voia a ne face gardu viu. — fiinduca numirea Georgenarii nunumai in tinuturile Offenbaiei, dar nici in alte párti ale Ardélului, ba nici prela Resinari, tinutulu D. V. Romanu nu se usitéza.

Mai observeza D. V. Romanu ca suntu lucruri si instrumente neintrebuintate la români pâna acum'a, cãror'a trebuie sa le dea in limb'a româna numiri nôue, buna óra f a g u r a r i i, si altele, care D-Sea ne lase a le numi noi dupa tinuturile nôstre ale Offenbaiei s'au altor'a: „purtatori de faguri, seu „Hurduzei“ s. a.

Eu credu, ca in pártile Offenbaiei inca voru fi cuvinte stricate din limbi straine, cum e si „hurduzeu“ dela unguresculu hordozó, care altmintrelea prela Offenbaia nu se usitéza — pôte ca in alte párti, — insa si aceea credu, ca cu cuvinte de acele stricate nu ve vomu intrece; dara eu vorbindu despre scrierea populara, nici nu amu fostu mersu asiá departe in articulu meu, cá sa pretindu intrebuintiarea astoru felu de cuvinte stricate, cum e si U d v a r u l u P i s p e c u l u i aflatu de D. V. R.; ceea ce nici Dvótra nu afirmati, ci modesta-mi dorire au fostu si este, cá sa se esplice cuvintele neintielese in Ardealu, seu in partea cea mai mare a lui, iara nu in specie dupa tinuturi. — Si

*) Sa nu fimu prea ultraisti! pentruca cu pré esagerate pretensiuni, care se pornescu in intrebarea de fatia, adeca, de a scrie cá sa intielega totu tieranulu, ne vomu trezi, ca ajungemu la pretensiunea celui ce vrea sa-si cumpere o parechia de ochielari, cá sa póta ce'fi fára de a fi invetiatu mai inainte. Red.)

**) De acordu! Red.)

asiá sumu convinsu, ca si D. V. Romanu vrendu a folosí tieranului va intrebuintia terminologia cátu mai corespunditoare intielegerei poporului tieranu, unde cere trebuintia, considerandu-se si provincialismii, ce se postesce la unu opu carele este menitu a se dá in man'a tieranului iara obiectele nóue, nu le va botezá cu cuvinte stricate din limbi straine, ci le va dá numiri acomodate tieseturei limbei nóstre române, cumu sunt si fagurarii, pentru care nu l'amu critisatu nici disputatu. — F o d o r e a n u.

Dobr'a 6 Iuniu 1866 st. v.

Punctu la 9 óre înainte de amédi s'a escatu focu din podulu grajdului ospatariei opidane, tocm'a candu suflá ventulu de média di fórté tare. In podulu grajdului fiindu fenu, de locu l'au incinsu foculu, si nu erá cu putintia a se stinge. — In apropiere o casa acoperita cu paie, ce erá stresina in stresin'a grajdului, luandu si acest'a flacara, — din carea suflandu ventulu foculu peste drumu in dóue case, de aci in alta ulitia, asiá numita uliti'a mare — peste grădini: in 10 minute s'au aflatu in prad'a focului 28 case 13 siuri cu poeti apoi si cameri cocini si alte cladiri economice, din aceste numai 3 case au fosu asecurate. —

Pre acesti locuitori pâna acumu de 4 ori iau ajunsu nenorocirea focului, totu camu desu, — ba carii nici bine nu s'au adusu la ordine tóte, si iara se vedu despoiatu de cele castigat, — in cátu fia-care omu simtitoriu cu dorere trebe sa compatímésca pre acesti nenorociti, vedendiui in asiá misera stare. —

In apropiere fiindu biseric'a nóstra gr. or. temerea au fostu fórté mare, ca aprindiendu-se; — atunci póte ca putine case aru fi remasu ne arse, cáci deseale locuinte incindiendu-se de flacar'a focului nu erá nime in stare a se apropiá spre aperare. —

Este curiosu cum ospatariulu Papp Danielu spre escusarea Dniei séle, calamniadia pre Dobreni cu vorbe dejositoare, ca iaru fi pusu cine-va focu in podu grajdului. — Nu voiesce Dni'a sea a cunósce, ca prin nepasare-i servitorii i umbla prin grajdu si in podu cu pip'a si sugare ardienda, — ba, tocm'a sa constatéza, ca pre unu servitoriu dandu fenu din podulu grajdului înainte cu unu patrariu de óra, l'au vediatu cu pip'a in gura. *) —

Me temu ca acésta escusare nu are locu!

In fine trebuie sa aducu la cunoscintia si multiamit'a publica aceluor individui carii ne intreruptu au lucratu la stingerea focului, si mai alesu fratiloru Ilien, carii au grăbitu dela Ili'a cu dóue pusi de apa (tulumbe) si pâna la stingerea focului de totu nu s'au departatu, si intelegintiei de aici, carii in totu loculu s'au pusu spre a infruntá pericululu. Asiá au stăruitu si gendarmii si finantii c. r. spre indemnarea ómeniloru la stingerea focului. — Durere ca unii suntu asiá de neprocopsiti încátu nu cunoscú pericululu de focu, si nusi dau ostene'l'a ceruta la sterpirea acestui reu, — ba inca unii necopti la capu, pre cei ce nu suntu nascuti Dobreni, ii tratéza cu epitétulu de „Venitura“ cáci ii îndemna sa lucre in folosulu si intercsnlu loru. —

Aru fi de doritu, cá acesti nenorociti sa se ajutore dupre bunavointi'a fia-cărui crestinu adevératu, mai alesu fiindu acum a patr'a óra predati prin nenorocirea focului. — Multu onoratii D. D. Redactori ai foiloru române voru face mare sacrificiu, indemnandu prin organele dloru spre contribuirea acést'a. — Totu deodata suntu rugati a aduná acele bine faceri, si ale tramite Oficiulu opidanu, spre împártirea la cei nenorociti. **) P. F.

Principatele române unite.

Bucuresci 3/15 Giresiariu.

In inspectiunea ce a făcutu ostiriloru cantonate pe lini'a Argesului, Mari'a sea Domnitoriulu, s'a opritu la Calugareni. A visitatu acea positiune, ce a remasu celebra in istori'a Patriei prin lupt'a dela 13 Augustu 1595, unde Michaiu Vitezulu cu 16,000 de románi batú óstea formidabile a lui Sinan Pasi'a, compusa de 200,000 de Turci, cari la acea epoca spariasera Europ'a. Unu miserabile monumentu si acel'a derapanatu aduce aminte trecatoriloru glori'a acelei dile memorabile, acei traditiune maretie a armatei Romaniei luptandu contr'a calcătoriloru tieriei. Mari'a sea a espresu parerea sea de reu, de a vedé putínulu respectu alu guverneloru trecute pentru suvenirile de marire natiunale. Elu a promis a face sa se restaureze monumentulu, sa se incungiure cu o grătea care sa-lu preserveze celu putínulu contr'a necuratieloru ce s'aru putea aruncá acolo.

Aru fi de doritu cá Ministeriulu sa presente indata unu proiectu adunárei pentru cá sa se radice la Calugareni unu monumentu mai demnu care sa perpetue suvenirea eroiloru ce in vale-i aflara nemarirea. Dóue, trei mii de galbeni n'aru fi nici de cumu o cheltuiéla de prisosu, si mai cu séma astadi, candu aru fi intrebuintati a face sa reinviueze între noi marile suveniri ale epociloru de barbatia si de lupte natiunali. Mai târdiu, candu finantiele tieriei voru fi in o stare mai prospera, unu monumentu mai demnu, mai grandiosu, o operé de arte radicata pe principalea piatia a Capitalei, va repará uitarea guverneloru trecute, va restabilí cultulu suveniriloru, va glorificá memori'a eroiloru dela Calugareni.

Dela Calugareni, Mari'a Sea, dupa-ce au visitatu diferitele positiuni ocupate de ostire, a mersu la Giurgiu unde a fostu primitu cu multu entusiasmu. M. S. a pranditu acolo, avendu la mé-

*) Se intelege ca responsabilitatea acestoru inculpári noi nu o putemu primi asupra-ne. Red.)

**) Noi vomu primí si vomu spedá bucurosu ori ce oferte. Aru fi bine insa candu s'aru radică o voce pentru o mai buna regulare de contribuiri de buna vointia, pentruca immultindu-se acelea in tempulu din urma, venim in pericululu de a slăbí simtiulu de misericordia, de care, cá si in casulu de fatia, bietii arsi in adevéru aru avé lipsa. Red.)

s'a sea pre Primariulu orasiului, pre Presiedintele tribunalului, Protopopulu si mediculu districtului. Sér'a s'a intorsu in Bucuresci.

—D. Capitanu Gorjanu, a prinsu astadi, dupa denuntiarea unui dorobantiu din Argesiu, doi hoti cari aru fi facutu parte din cet'a lui Marinu Balanu, si cari au participatu la mai multe calcári, si mai alesu la Vlaici (judetiulu Olta) unde unulu din ei a si fostu ranitu si prinsu; mai pe urma in sa a scapatu din spitale. D. Gorjanu a datu pe acesti reu făcatori in mánile autoritatii care va face cercetările legali si apoi i tramite inaintea tribunaluloru.

Multiamindu dlui Capitatu Gorjanu, in numele societatii, de acestu servitiu ce i-a adusu din propri'a sea initiativa.

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea unei statii de invatetoriu si unei de invatetóre de fetitie, la scól'a rom. normala gr. or. din Opidulu Resinari se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu anualu impreunatu cu statiunea de invatetoriu este 350 fl. v. a. 16 fl. v. a. bani de cortelu si 16 fl. 80 xr. v. a. relutu de lemne, si cu statiunea de invatetóre 262 fl. si 50 xr. 16 fl. v. a. pentru cortelu si 16 fl. 80 xr. relutu de lemne.

Acestu salariu sa platesce regulatu din cas'a alodiala in rate lunare anticipative.

Doritori de a ocupá postulu de invetiatoriu au a documentá:

- 1) prin atestatu de botezu, ca suntu romani de confessiunea greco-orientala;
- 2) prin atestatu bunu ca au absolvatu celu putínulu gimnasiulu inferioru si cursulu pedagogicu prescriu;
- 3) cumca sciu pe lângá limb'a romána bine si limb'a germana;
- 4) déca au mai functiunatu unde-va cá invetiatoriu ori ba, si cumu;
- 5) cumca au dusu o viétia morala si au avutu purtare politica nepatata.

Doritorele de a ocupá postulu de invetiatóre se cere ca se documentedie:

- 1) prin atestatu de botezu de ce religia suntu;
- 2) cumca sciu bine limb'a romána;
- 3) Déca au mai functiunatu unde-va cá invatetóre ori bá si ca suntu perfectu cualificate in lucrulu de máná;
- 4) cumca au dusu o viétia morala si nepatata.

La tóta intemplantia se va preferá acele care voru documentá ca suntu romane de relegea gr. or. si voru avé calificatiune mai buna.

Competitorii resp. competitórele atátu la statiunea de invetiatoriu cátu si la statiunea de invetiatóre, au a-si îndreptá cererile lorú providiute cu tóte documentele amintite, cátra oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sabiiu) celu multu pâna 1 Augustu 1866, cá actulu alegerei sa se póta asterne de tempuriu locuriloru mai inalte competinti, spre intarire.

Resinari in 16 Iuniu 1866

Oficiulu Opidanu

Nr. 19—3

Edictu.

Mari'a lui Achimu Chirstea din comun'a Feldi óra in Comitatu Albei de susu, care cu necredintia de 4 ani au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Nicolae lui Ioann Sierba nu totu de acolo, prin acést'a se citéza, ca, dela datulu mai din josu, in terminu de unu anu, si o di, cu atat'a mai tare, sa se infatisieze inaintea forulu Protopopescu subscrisu, cu cátu ca la din contra, se va decide divortulu sotiului ei, la intielesulu SS. Canóne ale bisericei nóstre dreptucredincióse resaritene, si in absentia densei.

Forulu protopopescu gr. or. alu Tractulu Protop. alu II alu Sabiiului.

Sabiiu 18 Maiu 1866.

Ioann Pannovicu, Protopopu.

Nr. 20—3

Edictu.

Ioann Ilisie, din Retisdorfu, de rel. gr. or. carele de 3 ani si mai bine au parasitu cu necredintia pe legiuit'a sea socia Mari'a Cuculu din Agnit'a, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu si o di dela dat'a de josu se se infatisieze inaintea Scaunulu protopopescu gr. or. alu Cincului mare, cáci la din contra se va dá hotarire la acti'a muerei sale si in absentie-i.

Cinculu mare in 1 Februariu 1866.

Scaunulu protopopescu greco-orient. alu Cincului mare.

Ignatiu Mandocea,

Adm. protopopescu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 11/23 Iuniu 1866.

Metalicele 5%	56 90	Actiile de creditu	134 10
Imprumutulu nat. 5%	61 80	Argintulu	134 50
Actiile de banca	688	Galbinulu	6 40

In nrulu trecutu s'aru 12 incep. de dinjosu, pre column'a I. e a se îndreptá in unele esemplarie: asiá numitu planu de reforma.